

Gå på museum under læselampen

Fyns Kunstmuseum og Den Hirschsprungske Samling er blevet kortlagt og beskrevet i hver sin gennemillustrerede kunstbog.

BØGER

Anne Christiansen: Fyns Kunstmuseum. 464 sider, ca. 500 ill., 348 kroner. Odense Bys Museer.

Dansk kunst i 100 år. 100 malerier fra det 19. århundrede. Redaktion: Marianne Saabye. Med tekster af Stine Krogh, Jan Gorm Madsen, Jesper Svenningsen, Marianne Saabye og Anna Schram Vejlbj. 255 sider, ill., 299 kroner. Den Hirschsprungske Samling.

Det er nærmest et livsværk, som overinspektør Anne Christiansen har begået om sin arbejdsplads siden 1992: Fyns Kunstmuseum – FKM. Museet er den søjlebårne bygning på Jernbanegade i Odense, som man passerer på vej ned til byens gågade. Altså medmindre man går indenfor og tager en samling i øjesyn, der uden at være udmattende stor er både varieret og repræsentativ for det meste, der er overgået dansk kunst siden Jens Juels dage i 1700-tallets slutning.

PETER MICHAEL HORNUNG, KUNST-REDAKTØR

I 1885 stod det færdigt. Men ingen ville gætte på, at det var tegnet og opført af en lokal murermester og hans søn. Uanset at det hele blev gennemgribende shinet up i 1997, ligner huset det, det altid har været: et klassisk kunsttempel. For så statelige så den slags bygninger ud, da museumstanken endnu var uskyldig og uanfægtet. I næsten hundrede år kunne den besøgende her studere kunst-, kultur- og naturhistoriske objekter af den mest uforenelige slags. Først i 1989 blev kunsten herre i eget hus.

I en nutid, hvor museer helst skal opføre sig som kunsthaller med et tætpakket program af skiftende udstillinger m.m., er det dristigt og imponerende, at en museumschef sætter sig ned for at skrive en bog på 450 sider om de bedste blandt de over 6.500 arbejder, som gemmer sig på adressen. Og det meste gemmer sig ret godt, eftersom det er opmagasineret.

Det er noget af en udfordring at skabe episk sammenhæng mellem værker, som er udført af nogle af historiens mest kompromisløse individualister. Opgaven burde nærmest være umulig. Alligevel er der kommet en bog ud af det, der kan mere end være opslagsværk om en samling. Man har lyst til at give den ambitiøse udgivelse ret, når den her og dér omtaler sig selv som et oversigtsværk. For det er me-

BJERGTAGENDE. Normalt har Fyns Kunstmuseum ikke råd til så store erhvervelser som det 3,5 meter brede maleri 'I bjergene' af Svend Wiig Hansen. I 2000 krævede det tilskud fra to fonde, ét legat, ét nævn og tre familiemedlemmer. Foto fra bogen

get lidt inden for området: dansk kunsthistorie, som ikke bliver gjort tilgængeligt og oversigtligt.

DEN STORE bog om det lille museum – i øvrigt den første af slagsen – er opdelt i en mindre del om museets historie, og en langt større om samlingen. Men Anne Christiansen hører ikke til de skribenter, der overflyver så stort et område på idéhistoriens luftbårne vinger uden at aflægge beretning om det, hun kender til detaljerne. I de 13 kapitler, der udgør anden halvdel af sagaen, går hun endda temmelig tæt på de langt over 400 udvalgte malerier, skulpturer og stykker grafik, som konstituerer cremen af FKM. Grundig som hun er, begynder hun med kunstakademier og kunstuddannelser, så man fra starten får et begreb om vækstgrundlaget for 1800-tallets kunst. Det resterende ma-

teriale er opdelt i temaer, som græsk-romerske myter, nordiske myter, Bibelens historier, historiske fremstillinger etc., og sådan fortsætter kategoriseringen, indtil vi når fem til den abstrakte og nonfigurative kunst, der uden at forestille noget dog fremstiller noget.

Indimellem har forfatteren behov for at være ekstra fokuseret, og så bliver et værk underkastet en mere nærgående behandling, som f.eks. Eckersbergs 'Florentine', Wilhelm Freddies 'Mrs. Simpson's lyserøde sko' eller Per Kirkebys 'Damehatte'. Hvis der undervejs er et ord eller et begreb, der kræver et par ekstra ord med på vejen, så kommer ordforklaringen lige efter – i en pædagogisk parentes. Krydsreferencer skorter det heller ikke på, så man kommer vidt omkring.

Man kan altid diskutere, om det altid er de rigtige oplagte værker, der er afbildet henholdsvis stort og småt. Mange ville nok have ønsket sig mere plads til Hammershøis portræt af Henry Bramsen, der spiller cello. Eller foretrukket en hel side i bredden til maleriet af det indre af S. Stefanos Rotondo i Rom. I kraft af sin kunstner er disse billeder væsentligere end meget, der tager mere plads op.

Til fordelene hører, at Anne Christiansen hellere skriver sagligt og fagligt mere

end virtuost og subtilt. Ingen læser skal sidde tilbage med ubesvarede spørgsmål, og udførlige noter og litteraturhenvisninger gør, at fagfællerne heller ikke har noget at komme efter. Det store stof er en bedrift, men det må ikke blive ved bogen. Stoffet bør bearbejdes og gøres tilgængeligt på museets hjemmeside.

I MODSÆTNING til bogen om Fyns Kunstmuseum er den om Den Hirschsprungske Samling ikke en enkelt persons værk. Den er heller ikke så ambitiøs i udstyr og indhold. Ønsker man den stort udfoldede historie om den kunstbegeistrede cigarfabrikant Heinrich Hirschsprung og hans livs projekt: at samle på den bedste danske kunst, som kan rummes i et stort privat hjem, må man have fat i direktøren Marianne Saabyes ti år gamle 'Hirschsprung, Kunstsamler og mæcen'.

Sigtet i den nye bog er et andet og mere overskueligt. Her er udvalgt 100 af Den Hirschsprungske Samlings ypperste malerier – ét værk for hvert år i den jubilerende samlings historie – og omtalen af dem er så fordelt mellem direktøren selv og fire kunsthistorikere, der har haft tilknytning til museet. Malerierne er samlet og grupperet i elleve kapitler, der hver for sig belyser væsentlige synsvinkler, motiver

Det store stof er en bedrift, men det må ikke blive ved bogen

og forudsætninger i det 19. århundredes danske kunst, som f.eks. 'Københavnerskolen', 'Det danske landskab', 'Franske inspirationer', 'Stemmingsmaleri' etc. De korte citater, der grafisk udsmykker siderne, er velvalgte, og teksterne er gode, om end generelt ikke specielt overraskende. Dog kan man godt studse over en kapitelindledning som denne: »Christoffer Wilhelm Eckersberg er bestemt ikke hvem som helst. Nej, naturligvis ikke.

AF SÆRLIG interesse er Marianne Saabyes forord og indledning. Begge steder understreger hun de specifikke vilkår, der for over hundrede år siden knyttede sig til Hirschsprungs kunstgave til staten. For prisen for gaven var, at samlingen fik sin egen bygning, som det offentlige bestod, og sin egen ledelse, og »at museet ingensinde måtte indgå under eller i forbindelse med nogen anden samling». Her citerer direktøren ordret fra Hirschsprungs gavebrev af 1. juli 1902, som er gengivet i hendes store bog fra 2002.

Her kan man også læse, at Gallerikommisionen på Statens Museum for Kunst havde et andet ønske: at Hirschsprungs samling blev indlemmet i Statens Museum for Kunst og ophængt i nogle særlige sale. Da Storcks museumsbygning nogle år senere var ved at blive en realitet, foreslog ministeriet, at den blev et annekset til Statens Museum for Kunst. Desuden skulle den være underordnet dets ledelse. Det skete ikke – dengang.

Det er næppe nogen tilfældighed, at det gamle gavebrevs klare betingelser i den grad betones i denne nye jubilæumsbog. For de kræfter, der dengang fra højere sted gerne ville lægge den lille samling i Stockholmsgade sammen med de store samlinger i Sølgade, rører på sig igen, selv om det indtil nu er blevet ved markeringerne.

Man kan ikke fortænke nogen i, at de gerne vil annektere det, som salig Hirschsprung købte af sin samtids kunst. For han havde ofte et bedre blik for dens kvaliteter end museumsfolket på den anden side af parken. Billedudvalget – fra Eckersberg til Albert Gottschalk – demonstrerer, at i det store historiske perspektiv kan et offentligt kunstliv ikke undvære sådanne private initiativer.

peter.michael.hornung@pol.dk